

Rozhýbaný kraj

September / 2023

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Legendárna lanovka na Geravy ožila

**SME 6X
HOSPODÁRNEJŠÍ
AKO ŠTÁT**

**ŽUPA
JE
ŠUPA**

Obsah

„A predsa sa točí!“

Zázraky sa dejú. Jeden máme poruke a vydýchli sme si. Sisyfovská práca, nepredstaviteľné úsilie a dva roky odklad, taká náročná a priam nekončná bola etapa spustenia atrakcie v Slovenskom raji, kde sa podarilo sprevádzkovať unikát. Jednosedačka v retro štýle z Dediniek na Geravy už konečne vozí turistov, čo je naozaj dobrá správa. Byrokracia je však silná panovníčka a to sa aj v predvolebnom boji ukazuje na všetkých frontoch. Sila pečiatky na rôzne potvrdenia je obrovská, ale mnohí si neuvedomujú, že to, čo robia dnes a sú na výslni, už zajtra obrazne nemusí platiť a môžu skončiť na prahu zabudnutia... No patrí sa myslieť prezieravo, zodpovedne a nenechať sa opiť rožkom, lebo voľby sú tým najlepším prejavom demokracie a toho, čo by sme mali zákonite žiadať od zástupcov ľudu v tom šlíku múdrych, ktorí nemajú len moc, ale aj chuť pomáhať bežným ľuďom v regiónoch. Veď len Košický samosprávny kraj za osem mesiacov tohto roka bojoval s nepriazňou vôle kompetentných v astronomickej výške miliónových výpadkov na dani a rozvoj. Cesta centralizmu musí skončiť, treba sa poobzerať skôr po stranách a ľuďoch, ktorí majú reálny záujem priniesť peniaze bližšie k regiónom, k vám. Kraje sú lepším, efektívnejším hospodárom ako štát. Číže župa je šupa! Ja som si už zvykol na mediálny lynch denníka chránených pirátov, ktorí si dvíhajú čítanosť na úkor mojej osoby, no nejde o osobu, ale o princíp. Očakávam ešte poriadnu stoku výlevov rôznych skrachovancov, ale pevne verím, že si právom budeme môcť zatlieskať. Známa veta talianskeho filozofa, fyzika, astronóma a matematika obdobia renesancie Galileia Galilei „A predsa sa točí! (Eppur si muove) totiž platí! A naplní nás to úsmevom i blahom, že to stálo zato. Nielen naša matička Zem a lanovka sa už točia, ale tiež (božie) mlyny...

Kraje sú lepším, efektívnejším hospodárom ako štát. Číže župa je šupa!

Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Rekonštrukcie župných škôl za 12 miliónov

Zatiaľ čo študenti a učitelia načerpávajú sily do nasledujúceho školského roka, Košický samosprávny kraj využil obdobie prázdnin na obnovu župných škôl a školských zariadení. Do vynovených priestorov sa vrátia študenti zo všetkých regiónov kraja.

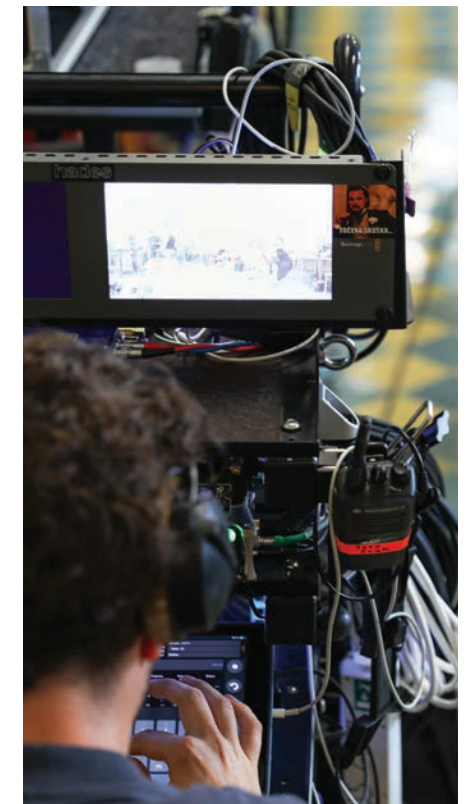
str. 7

Nadčasové expozície v regiónoch

Spolu 10 kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja pripravuje celý rad noviniek. Myšlienku „živého“ múzea rozbehne 5 nových expozícií a 5 nadštandardne zmodernizovaných objektov pribudne na Gemeri, Spiši, Above aj na Zemplíne.

str. 11

Kraj sa otvára filmárom

Filmové klapky zrejme na východe začujete častejšie. Košický kraj po novom zvýhodní štáby, ktoré sa tu rozhodnú tvoriť, zároveň zamestnajú domácich a tovary aj služby nakúpia lokálne.

str. 12

Rozhovo

so Štefanom Šlejzákom a Jozefom Korfantom

Legendy o legende. Príbeh tejto atrakcie sa tvoril a menil veľmi dlho a stál by aj za zaujímavý scenár pre film o znovuoživení lanovky. A nie hociakej, lebo retroseďačka z Dediniek na planinu Geravy v Slovenskom raji aj vďaka Košickému samosprávnemu kraju opäť funguje. Pri jej zrode, v tých najlepších časoch tisícok spokojných cestujúcich, ale aj na sklonku, keď ju museli odstaviť a tucet rokov hrdzavela, nechýbali dve veľké a veľmi zodpovedné postavy. Vlekári a náčelníci Jozef Korfanta (81) a Štefan Šlejzák (76) pod lanovkou usilovne odmakali svorne až po 41 neuveriteľne dlhých rokov a užili si aj nedávnu slávu jej znovuzrodenia...

Ako ste prežívali opätovné spustenie lanovky?

J. K.: Lanovka, ktorú sme volali naša lanovečka, bola náš život, fungovali sme tu ako jedna rodina. Pokým 12 rokov stála a keď sme sa prechádzali popod lano a prázdne sedačky, bolo nám aj do plaču.

Š. Š.: Nechcel som tomu veriť do poslednej chvíle, ale stal sa zázrak. Veď sme tu zažili toľko krásnych chvíľ, plno turistov, dlhočizné rady. Na to sa nedá zabudnúť za tie vyše štyri desaťročia jej prevádzky.

Čím je táto sedačka jedinečná?

J. K.: Hádám tým, že ostala posledným mohykánom na Slovensku. Preto je unikátom. A tiež tým, že kopíruje terén. Chodilo tu toľko návštevníkov najmä z bývalej Nemeckej demokratickej republiky, ktorí stáli v dlhých radoch. Jedna sedačka nikdy nešla prázdna...

Š. Š.: Prechádza až cez tri kopce a je v celkovej dĺžke skoro dva kilometre. Pohľady z nej pri oboch jazdách, ale najmä smerom nadol, sú úžasné. Na celú prírodu, nádhernú Palemanskú Mašu...

Ako sa tá sedačka vlastne stavala?

J. K.: Najprv tu z Popradu priletel vrtuľník a išlo o prieskum terénu. Výsledok bol jasný: helikoptérou ju nepostavia... Predchádzala tomu však aktivita zápasníkov košickej Lokomotívy, ktorí ešte v roku 1964 v rámci tréningu kopali jamy. Potom nastúpil strelmajster... No brigádnikov bolo dosť aj z našej dediny. Keďže ja som

bol elektrikárom, mali sme čo robiť, aby sme túto krásnu lanovku nielen spojzdnili, ale najmä dostali do bežného prevádzkového režimu.

Š. Š.: Z Margecian od Štátnych lesov sme doniesli nákladnú lanovku, pričom silný traktor vytiahol nosné lano na prvý kopec a potom s tenším lankom to väčšie vytiahli až na samý vrchol. K dispozícii neboli mobily, iba poľné telefóny, pričom linka viedla po stromoch. Často sa stávalo, že nebolo spojenie, lebo sa prerušilo... Samotná kolaudácia bola v decembri 1969 a po novom roku sa pustila. Bola však aj poruchová, museli sme postupne vychytať muchy.

44

Lanovka, ktorú sme volali naša lanovečka, bola náš život, fungovali sme tu ako jedna rodina.

Fungovala celoročne?

J. K.: Prevádzka súvisela so záujmom cestujúcich, ale aj tým, keď sa začalo zasnežovanie zjazdoviek pri údolnej stanici v Dedinkách a na Bielych Vodách, lebo lyžiari potom využívali práve tieto vleky.

Š. Š.: Áno, aj v zime, lebo na Geravách bol v prevádzke vlek. No predtým na okolí nebol sneh, takže aj cez Vianoce sme ťahali ľudí hore, aby si užili zimné radovánky.

Čo by ste zapriali tejto sedačke do ďalších rokov?

J. K.: Naším nástupcom prajem veľa úspechov a aby udržali lanovku aspoň v takom stave ako my a aby nemuseli absolvovať žiadne záchranné akcie pri rôznych poruchách. Teďa želim len bezpečnú prevádzku.

Š. Š.: Veľmi veľa turistov, lebo tí tu

Š. Šlejzák druhý zľava, J. Korfanta prvý sprava

chýbajú už dlho. Veľa ďalších pekných rokov, keď sa lanovka bude točiť.

Kto si zaslúži poďakovanie za návrat legendy?

J. K.: V poslednom období určite Košický samosprávny kraj a samotná obec, no aj všetci tí na rôznych úradoch, ktorí priložili ruku k dielu, aby juh Slovenského raja ožil a vrátili sa tu návštevníci.

Š. Š.: Práve v deň opätovného spustenia lanovky nás navždy opustil dobrý človek a chlap Peter Hložný, ktorý poskytoval toľko vecí aj u zhotoviteľa v Česku, keďže sa podieľal na verejnom obstarávaní dodávateľa. Práve pred ním klobúk dole za jeho prínos a česť jeho pamiatke.

Župa začína so súvislými opravami vybraných ciest Košického kraja

Oprava cesty v Zemplínskom Branči

Horúce letné počasie je síce pomaly na ústupe, no cesty Košického kraja rozpáli nový asfalt. Župa aj tento rok pokračuje v údržbe ciest II. a III. triedy. Súvislá oprava vozoviek sa dotkne 28 úsekov v celkovej dĺžke 44 kilometrov, z ktorých sú všetky v nevyhovujúcom stave. Viacero z nich sa zrealizuje na ceste II/552, v úseku od Nižnej Hutky cez obec Slanec až po Nižný Žipov. V okrese Košice - okolie je plánovaná rekonštrukcia vozoviek v rozsahu približne 20 kilometrov. Najdlhšou opravovanou trasou v okrese bude intravilán obce Moldava nad Bodvou. Obnova ciest čaká aj šesť úsekov v okrese Trebišov. Potešia sa najmä obyvatelia obcí na ceste II/552 od Zemplínskej Teplice cez Egreš, Čaloku, Čelovce až po Nižný Žipov. V tomto okrese je zároveň plánovaná oprava aj najdlhšieho úseku z celého kraja, a to od mosta Latorica po križovatku na obec Leles. V Rožňavskom okrese pribudne nový asfalt na piatich úsekoch v dĺžke 9,6 kilometra. Najdlhší z nich, takmer štvorkilometrový, vyasfaltujú od obce Gočaltovo po hranicu s Banskobystrickým krajom, v časti Hrádok. Okrem plánovaných súvislých opráv prebiehajú aj rekonštrukcie vozoviek financovaných z eurofondov v rozsahu približne 50 kilometrov, z ktorých 16 kilometrov cestári obnovia v okrese Spišská Nová Ves. Správa ciest KSK má na tieto účely v roku 2023 celkovo vyčlenených 5,6 mil. eur.

Košický kraj počas leta zrekonštruoval župné školy za 12 miliónov eur

Zatiaľ čo študenti a učitelia načerpávajú sily do nasledujúceho školského roka, Košický samosprávny kraj využil obdobie prázdnin na obnovu župných škôl a školských zariadení. Do vynovených priestorov sa vrátia študenti zo všetkých regiónov kraja. Medzi tohtoročné najväčšie investície patrí výstavba školského stravovacieho zariadenia Obchodnej akadémie Akademika Hronca v Rožňave za 1,7 mil. eur a dokončenie rekonštrukcie fasády Gymnázia Šrobárova v Košiciach za 2,1 mil. eur. V areáli gymnázia sa tiež pripravuje výstavba novej učebne za účelom vzdelávania medzinárodného programu IB DP a Middle Years Programme. Na Spiši ukončia zelené aktivity na SPŠ technickej v Spišskej Novej Vsi za 1,1 mil. eur. Súčasťou prác je aj rekonštrukcia fasády na dvoch objektoch súvisiacich s vodozadržnými opatreniami v hodnote 250-tisíc eur. Na Zemplíne bude do užívania odovzdaný nový

športový areál na Gymnázium Pavla Horova v Michalovciach za 380-tisíc eur. Stredná športová škola, Košice ukončila rekonštrukciu telocvične T-18, renováciu kuchyne a jedálne a obnovu stupačiek v internáte, spolu v hodnote 1,25 mil. eur. Stupačky menili aj v Školskom internáte Medická, Košice, kde realizovali aj čiastočnú výmenu okien a nábytku v internátnych izbách za 442-tisíc eur. Na Škol-

skom internáte Werferova, Košice prebehla oprava strechy internátu za 180-tisíc eur. Do IROP projektu v hodnote 4 mil. eur sa zapojilo 12 župných škôl, v rámci ktorého vykonávajú stavebné úpravy a nakupujú technické vybavenie pre vyučovanie odborných predmetov. 11 stredných škôl tiež získalo prostriedky na debarierizáciu priestorov vo výške 1,3 mil. eur.

Góly, body a sekundy na nových športoviskách župy

Regióny Košického kraja obohatí nová športová hala, ale aj zrekonštruovaná plaváreň, multifunkčné ihrisko či športový areál.

Hovorí sa, že mravec v pohybe dokáže viac ako spiaci byvol. Župe záleží na tom, aby ste mali dostatok možností zatriasť kostrou, preto investuje do rekonštrukcií aj výstavby nových športovísk. Medzi tohtoročné top projekty patrí výstavba športovej haly pri SOŠ ekonomickej, Stojan 1 v Spišskej Novej Vsi za 4 milióny eur. Vďaka úveru z Európskej investičnej banky pribudne neďaleko školy multifunkčná športová plocha s podlahou vhodnou pre volejbal, tenis, futsal, hádzanú, basketbal a florbal. Nebude chýbať tribúna pre 125 divákov a šatne, kde nájde zázemie až 80 športovcov. Športová hala bude hotová do konca roka 2023, pričom využívať ju budú žiaci aj široká verejnosť. Mimochodom,

kraj zo svojho rozpočtu zmodernizoval i telocvičňu SOŠ ekonomickej. Basketbal má v meste silnú základňu, Spišiaci tak iste ocenia nové sklopné a výškovo nastaviteľné basketbalové koše na diaľkové ovládanie. V novom školskom roku sa viac rozhýbu aj žiaci SOŠ priemyselných technológií na Učňovskej 5 v Košiciach – Šaci. Župa tam za takmer 240-tisíc zrekonštruovala zázemie plavárne. Vynovila vstupnú halu, priestory sauny, aj šatne vrátane sprch a sociálnych zariadení. Novú strechu za vyše 560-tisíc zas dostala telocvičňa na Bardejovskej ulici, ktorú má v správe Stredná športová škola na v Košiciach. Veľké veci sa dejú i v Hnileckej doline. V exteriéri Gymnázia na SNP 1 v Gelnici župa

rekonštruuje športový areál. V prvej etape vynovila multifunkčné ihrisko za takmer 160-tisíc eur, druhá etapa počítá s novým atletickým oválom. Od nového školského roka bude o čosi zaujímavejší telocvik aj na Gymnázium Pavla Horova v Michalovciach. Asfaltové plochy v areáli školy sa zmenili na päť športovísk. Vďaka župe a financiám z Fondu na podporu športu pribudlo basketbalové ihrisko, volejbalové ihrisko, futbalové ihrisko, priestor pre skok do diaľky a trojskok a nechýba ani atletická rovinka. Všetko toto budú môcť využívať aj miestne športové kluby. Projekt si vyžiadala takmer 294-tisíc eur. Východniari, po lete nie je dôvod zostať na gauči, neprestaňte sa hýbať.

Čo dokážu župy riadiť lepšie

Župa je šupa! Prečo? Pretože bez nej sa nič len tak nespraví. A to všetko dokonca efektívnejšie, rýchlejšie, cielenejšie a hospodárnejšie – presne také sú župy. Košický samosprávny kraj spúšťa kampaň, ktorou predstaví, čo všetko spadá do kompetencií žúp a ako efektívne dokážu fungovať. Ľudia si totiž niekedy zamieňajú činnosti a povinnosti samosprávnych krajov, mesta a štátu. Župy, čiže samosprávne kraje, sa zaoberajú najmä školstvom, zabezpečujú dopravnú obsluhu

svojho územia prímestskou autobusovou dopravou a prevádzkujú domovy sociálnych služieb. V krízových situáciách dokážu župy reagovať oveľa rýchlejšie a cielenejšie ako štát, čo sa ukázalo aj pri pandémie alebo pomoci Ukrajine. Župy investujú najviac peňazí do vzdelávania študentov, na dopravu a sociálne zabezpečenie. A to všetko sú nesmierne dôležité oblasti života všetkých obyvateľov. Samosprávne kraje sa snažia hospodáriť s financiami efektívnejšie, rýchlejšie

a cielene. Napríklad, v porovnaní so štátom, vie byť kraj násobne hospodárnejší v riadení administratívy. Ako vidno pri porovnaní výdavkov na mzdy a odvody v pomere k celkovým bežným výdavkom, župa je hospodárnejšia, a to až 6-násobne. Ak by štát presunul časť svojich kompetencií a zodpovedností na kraje, ušetril by tak na riadení administratívy nemalé peniaze – až viac ako 3 miliardy eur. Ročne!

Pomer výdavkov mzdy a poistné k celkovým bežným výdavkom

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pomer Mzdy a poistné k bežným výdavkom SR [%]	17,63%	18,60%	19,45%	20,81%	16,80%	16,43%	17,68%
Pomer Mzdy a poistné k bežným výdavkom KSK [%]	2,92%	2,91%	2,84%	3,03%	3,22%	3,23%	3,22%

Zľava: Vladimír Ivanič, Jozef Ölschlanger, Vladimír Varga, Boris Brettschneiderov

Mladá generácia zachraňuje starú štôľňu

Partia nadšencov sa dala dokopy, aby zachránili posolstvá svojich otcov. Členovia Občianskeho združenia Montánný spolok Fénix sa už niekoľko rokov podieľajú na zveľadovaní a údržbe Banského skanzenu štôľňa Jozef v Gelnici. Opustený pozostatok banskej činnosti prešiel v roku 2016 vďaka práci dobrovoľníkov obrovskou premenou, kedy v štôľni Jozef verejnosti sprístupnili prvých vyše 110 metrov. V druhej etape, o rok neskôr, za pomoci banskej firmy a mechanizmov sprístupnili ďalších 230 metrov. V tomto roku pre verejnosť odhalili ďalších 240 metrov. Celá prechádzka v gelnickom podzemí, ktoré je súčasťou expozície Banického múzea v Gelnici, trvá približne 40 minút a pri 8 stupňovej teplote tu

návštevníci potrebujú aspoň ľahkú bundu. Ako priblížil Vladimír Varga z Montánného spolku Fénix, baníctvo v Gelnici má obrovskú tradíciu. **“Dedičná štôľňa Jozef sprístupňovala juhovýchodnú časť Gelnickej žily a jej celková dĺžka je viac ako jeden a pol kilometra. Jej vznik nie je presne datovaný, no spomína sa už v 18. storočí. K jej uzavretiu došlo v polovici devätnásteho storočia v súvislosti s úpadkom ťažby meďi. V 70. rokoch dvadsiateho storočia ju nanovo otvorili s cieľom prepojiť štôľňu s nižšie položenými chodbami na žile Krížová vetracím komínom,”** opísal Varga. Práve tento komín, hlboký 116 metrov, patrí k najzaujímavejším častiam štôľne. **“Z väčšej časti je už zatopený. Aj pre takéto zaujíma-**

vosti tieto miesta dnes vyhľadávajú mladí, chodia tu za adrenalínom a novým trendom - urbexom. Tu si to však môžu vyskúšať legálne a hlavne bezpečne, v doprovide sprievodcu. Mnoho ľudí tu chodí aj vyslovene kvôli poznávaniu histórie. Týchto miest na Slovensku veľa nie je,” doplnil Varga. Nachádza sa tu aj vzduchová vrtačka a replika uhorského huntu, malého vozíka na vynášanie materiálu z bane. Varga priznal, že aj jeho do baníctva vtiahla túžba po bádani a adrenalín. **“Mňa to chytilo ako 15-ročného. Ťahalo ma poznávať tieto lokality, neskôr som začal zbierať minerály a keď v roku 2016 prišla možnosť podieľať sa sprístupnení štôľne, išiel som do toho. Máme tu aj kolegu, ktorého otec bol baník, no zomrel pomerne mladý. Jeho syn, náš kamarát a rovesník, sa dal v jeho šľapajach, študuje baníctvo a taktiež pomáha pri prácach. Zišli sme sa tu mladá partia ľudí, baví nás história a baníctvo, asi aj preto, lebo je súčasťou nášho mesta a je súčasťou nás samých,”** povedal Varga. Vchod do štôľne Jozef sa nachádza len kúsok od areálu Turzovských kúpeľov. Vďaka pomoci Košického samosprávneho kraja skončili staré pažnice zo zbúranej vily Praha práve v štôľni. **“Pažnice nám veľmi pomôžu pri výmene tých starých, ako aj pri zabezpečovaní ďalších úsekov štôľne, čo je v pláne nášho združenia. Ich darovníe, ako aj ďalších profilov, bolo pre nás neopísateľne veľkou pomocou, keďže tieto materiály sú dnes mimoriadne drahé. Takto pažnice zostanú u nás doma a pomôžu nám zveľadovať náš miestny historický klenot, našu štôľňu,”** zakončil Varga.

Vitríny s exponátmi nahradia moderné vychytávky a vynovené priestory

Iskrivé kultúrne zážitky v našom kraji sa do konca tohto roka rozšíria aj vďaka novým investíciám za vyše 1,8 mil. eur.

5 zmodernizovaných priestorov

Aký by bol zážitok z výstavy, ak by ste sa v galérii či divadle necítili príjemne? Moderné a funkčné priestory, ktoré dokážu konkurovať aj svetovým metropolám sa stávajú realitou aj v Košickom kraji. Rekonštrukcia divadelných sál už prebieha v Spišskom divadle v Spišskej Novej Vsi i košickom Bábkovom divadle. Umelecký zážitok ocení publikum, lepšie technické podmienky zas personál. Obnovou prechádza aj Spišské kultúrne centrum a knižnica. Vynovené priestory potešia čitateľov aj účastníkov vzdelávacích programov a zvedavých školákov. Východoslovenská galéria v Košiciach je o krok bližšie k úrovni svetových umeleckých inštitúcií a dojem z výstav umocní napríklad i nové osvetlenie. Zoznam úspešných projektov uzatvára Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, ktorá modernizuje svoje regionálne oddelenie, a uspela aj so zámerom rozšíriť študovňu a prirubne i knihobox. Vydať sa na potulky kultúrou v kraji má vždy zmysel, po novom bude objavovanie ešte zaujímavejšie.

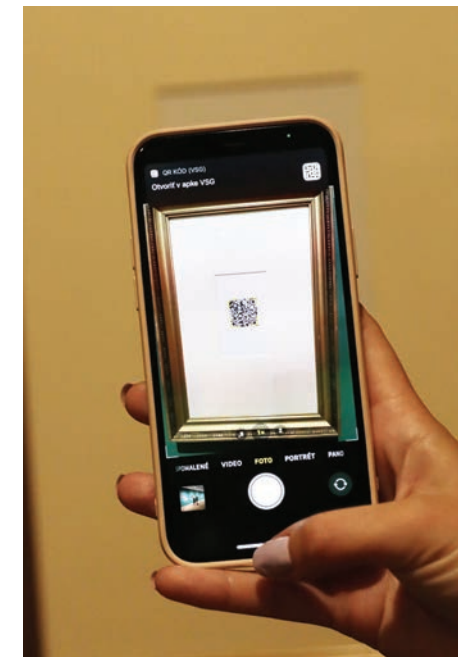

Spolu 10 kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja pripravuje celý rad noviniek. Myšlienku „živého“ múzea rozbehne 5 nových expozícií a 5 nadštandardne zmodernizovaných objektov prirubne na Gemer, Spiš, Above aj na Zemplíne. Kultúrne organizácie získali prostriedky z eurofondov, župa projekty dofinancuje vo výške 5 percent.

5 nadčasových expozícií

Časy vitrín so zamknutými exponátmi sú už v niektorých župných múzeách nadobro preč. Pre oči aj uši zvedavcov v nich postupne pribúdajú parádne

interaktívne a digitálne vychytávky. Do kože archeológa sa vcítia návštevníci Zemplínskeho múzea v Michalovciach, kde už pracujú na novej stálej výstave. Novinka zvaná „Zemplín Antiqua“ bude lákať milovníkov histórie do Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína. Cestovanie v čase zas zabezpečí Východoslovenské múzeum, ktoré ponuku obohatí o expozíciu „Zaží gotiku“. V Letohrádku Dardanely v Markušovciach na Spiši okúsia návštevníci hudbu všetkými zmyslami vďaka rozšírenej výstave klávesových hudobných nástrojov. Ak si chce niekto rozšíriť obzory, privíta ho Banické múzeum v Rožňave, históriu aj súčasnosť gemerského výtvarného umenia nájde v „Otvorenej galérii“.

Nakrúcať filmy v Košickom kraji sa teraz oplatí

Filmové klapky zrejme na východe začujete častejšie. Košický kraj po novom zvýhodní štáby, ktoré sa tu rozhodnú tvoriť, zároveň zamestnajú domácich a tovary aj služby nakúpia lokálne.

Scenérie z Gemera, Spiša, Abova či Zemplína už nie sú lákadlom len pre turistov – oplatí sa na ne zamerať aj filmárom. Košická župa prichádza s novinkou, akú neponúka žiadny iný kraj. Krajskí poslanci na svojom poslednom zasadnutí odsúhlasili špeciálnu „spätnú dotáciu“ pre tvorcov hraných, dokumentárnych aj animovaných filmov. Štáby tak spolu so štátnou podporou môžu získať späť až 40 percent nákladov na nakrúcanie. Vďaka tomu sa Košický kraj stáva pre filmárov zaujímavou destináciou aj v európskej konkurencii. Štát prostredníctvom Audiovizuálneho fondu

ponúka refundácie nákladov vo výške 33 percent. Župa k tomu pridá ešte 2 alebo 7 percent, ak sa štáby rozhodnú filmať a tvoriť v Košickom kraji a zároveň využijú služby miestnych kreatívcov alebo nakúpia tovary od lokálnych firiem. Spätnú refundáciu nákladov vo výške dvoch percent môžu získať štáby, ktoré nakrúcajú na území Košického kraja. Nárok na preplatenie siedmich percent vznikne filmárom v prípade, že sa aj dej ich filmu odohráva v Košickom kraji. Župa si od zmeny sľubuje rozvoj audiovizuálneho priemyslu ako aj cestovného ruchu, prínosy pocíti celý

system regionálnej ekonomiky.

„Priemyslovým centrom audiovizuálneho priemyslu sa stala Bratislava, ktorá je pre producentov rozpočtovo najvýhodnejšia. Verím, že pridaná dotácia zo župy zvýši záujem nakrúcať a tvoriť v Košickom kraji,“ vysvetlil Ján Melikant, projektový manažér Filmovej kancelárie Košického kraja. Jej prácu odrážajú vynikajúce výsledky. Len v roku 2023 sa v Košickom kraji nakrútilo 8 celovečerných filmov pod taktovkou renomovaných tvorcov, akými sú Peter Kerekes či Rudolf Biermann.

Priority poslancov KSK

Aké sú vaše ciele v aktuálnom volebnom období? Čo by ste chceli presadiť z pozície poslanca KSK?

Michal Domik

Nezávislý kandidát

Mojou prioritou bude zviditeľniť krásne územie Gemera a hľadať riešenie ako prilákať turistov do regiónu, ktorý si obľúbila aj svetová banka a je ochotná tu investovať nemalé finančné prostriedky. Jej prvou investíciou by mal byť cyklochodník, ktorý by spájala dve dominanty Gemera - hrad Krásnu Hôrku s Betliarskym kaštieľom. Tento jedinečný pro-

jekt je mojou prioritou a chcem, aby došiel k realizácii v najbližších rokoch. Budem sa snažiť, aby čo najviac úsekov ciest a mostov v okolí Rožňavy patriacich pod KSK boli opravené a zrekonštruované. Budem trvať na tom, aby predseda KSK splnil svoj sľub, ktorý dal pred voľbami našim občanom, a to vybudovanie plavárne pri SOŠ obchodu a služieb v Rožňave.

Viktor Dulina

Kresťanskodemokratické hnutie

Posledných 5 rokov bolo obdobím masívnej obnovy ciest v kraji. Som rád, že táto oblasť, ktorú som presadzoval, dostala zelenú. Potešila vodičov aj cestujúcich. Cesty KSK nie je možné udržiavať starou technikou. Preto podporujem obnovu vozového parku Správy ciest KSK. Cena nových strojov však musí byť primeraná. Úspešný geotermálny vrt v Čižaticiach bol len prvým krokom k rozvoju zanedbá-

vaného regiónu severovýchodne od Košíc a vybudovaniu nového klenotu kraja. Na chvíľu sa tento cieľ akoby stratil zo zreteľa KSK, čo ma mrzí. Ako člen dozornej rady Geosurvey s.r.o. aktívne prispievam k tomu, aby KSK pripravila všetky podklady na vybudovanie akvaparku a plne využila objavené podzemné bohatstvo.

Štefan Džurina

Sloboda a Solidarita, Progresívne Slovensko, DOBRÁ VOĽBA a umiernení

V prvom rade chcem občanom poďakovať za dôveru, ktorú mi dali vo voľbách a chcem ich ubezpečiť, že vo svojej práci poslanca KSK budem pracovať v ich prospech, v prospech občanov okresu Sobrance. Prioritou mojej činnosti poslanca KSK je zabezpečiť opravu ciest a mostov patriacich pod správu kraja, podpora kultúrnych podujatí v regióne,

podpora mládeže v športových a vedomostných aktivitách. Svoje vedomosti budem využívať aj pri ochrane životného prostredia, ktorá v mnohých oblastiach okresu nie je na požadovanej úrovni. V tomto volebnom období sa budem snažiť a byť nápomocný aj pri aktivitách, ktoré budú viesť k znovuvybudovaniu zaniknutých Sobraneckých kúpeľov.

Znovuzrodenie legiend cestovného ruchu

Máloktorý región sa môže pýšiť toľkými priam rozprávkovými prírodnými scenériami, jedinečnými atrakciami a pamätihodnosťami. Mnohé zvučné lokality ako Geravy, Turzov či Úhorná, ktoré v kraji azda netreba nikomu zvlášť predstavovať, si budú pamätať leto 2023 ako čas znovuzrodenia. Po vyše dekáde rokov sa pre milovníkov turistiky obnovila prevádzka legendárnej a na Slovensku unikátnej jednosedačkovej lanovky v obci Dedinky. V historickom areáli bývalých Turzovských kúpeľov zase pribudol výdobytok 21. storočia v podobe smart ohniska, kde si okrem parádnej opekačky môžu návštevníci už aj nabiť elektrobicykle. Život sa opäť rozhybal aj pri obľúbenom jazere Úhorná. Ešte v máji tu došlo k ničivému požiaru vychýreného bufetu, no vďaka pomoci košickej župy tu už stojí dočasný kontajnerový bufet, ktorý sa stal oázou pre všetkých nadšencov aktívneho oddychu.

A predsa sa točí

Tieto známe slová pred stovkami rokov vyriekol Galileo Galilei a hovoria si ich dnes aj všetci obyvatelia obce Dedinky. Po dlhoročných útrapách, nádejí i malých sklamaní sa to podarilo... Lanovka na Geravy, celým názvom „Osobná visutá jednolanová dráha obežného systému s pevným uchytením jednomiestnych sedačiek“ sa už roztočila. Od augusta ponúka všetkým bádateľom a odvážlivcom ten najkrajší pohľad na scenérie južnej časti Slovenského raja. Opätovné spustenie pôvodnej retro lanovky postavenej v roku 1970 a s prevýšením 221 metrov si vyžiadalo obrovské množstvo práce v teréne i administratívneho úsilia. Museli sa vykonať diagnostické ultrazvukové skúšky kritických zariadení, namontovali sa nové kladkové batérie, natiahlo sa nové dopravné lano a pridali nové bezpeč-

nostné prvky. Nová je aj riadiaca elektronika, pohon a mnoho ďalších častí vrátane fasády dolnej i hornej stanice. Je dôležité spomenúť, že jazda na jednosedačkovej lanovke si vyžaduje istú dávku odvahy a taktiež rozvahy, a preto tento adrenalínový zážitok možno nebude pre každého. Vzhľadom na jej retro podobu i technické parametre si jazdu na nej budú môcť vychutnať len osoby, ktoré majú viac ako 125 cm a ktoré nemajú strach z výšky.

Obnova Turzova pokračuje

Kedysi osirelý areál bývalých Turzovských kúpeľov dostáva nový život. Na vlastné oči to môžu vidieť všetci turisti, ktorí si prídu vychutnať tunajšiu jedinečnú klímu a prostredie. V úvode roka areál prišiel o legendárnu vilu Praha, žiaľ, podľa statikov sa už ne-

dala zachrániť a musela byť zbúraná. Renovácia Turzova napreduje a dôkazom toho je aj nové smart ohnisko. To pozostáva z opekacieho miesta, sedenia, skladu na drevo a disponuje aj elektrickými zásuvkami. Elektrické bicykle a kolobežky si za ten čas môžu návštevníci nabiť v nabíjacej stanici. Zdrojom energie sú fotovoltické panely, ktoré čiastočne zabezpečujú aj zastrešenie pergoly. Ohnisko je voľne dostupné a využívať ho môže akýkoľvek návštevník areálu. V rámci renovácie Turzovských kúpeľov prebieha hneď viacero aktivít súbežne, ako napríklad pasportizácia existujúcich objektov a všetkých inžinierskych sietí tak, aby bola celá lokalita pripravená na výstavbu wellness spa rezortu s prvkami klimatických benefitov. Taktiež v auguste bolo ukončené prvé

kolo medzinárodnej architektonicko-urbanistickej-krajinárskej súťaže. Víťaznú podobu nových kúpeľov sa verejnosť dozvie počas jesene.

Pokračujú napriek požiaru

Zhorený bufet na Úhornej hlboko zasiahol všetkých domácich, ako aj turistov, ktorí tu chodievali za relaxom a oddychom. K ničivému požiaru došlo ešte 2. mája a z vychýreného turistického zázemia z 20. rokov minulého storočia ostalo zhorenisko. Obec Smolník je odhodlaná vzácny objekt autenticky obnoviť, čo si ale vyžiada nielen financie, ale aj čas. Pomocnú ruku sa rozhodla podať župa formou

poskytnutia dočasného kontajnerového bufetu s terasou. Návštevníkom bude k dispozícii počas celej letnej sezóny a poskytnú im služby občerstvenia. Jazero Úhorná sa pre svoju útulnosť stáva čoraz viac vyhľadávanejšou lokalitou, ktorá za posledné roky aj s podporou Košickej župy a jej dotačného programu Terra Incognita prešla veľkou premenou. Obnovou prešla miestna lodenica, sprevádzkovala sa tu požičovňa člnov a vybudovalo sa športové a detské ihrisko.

Jeseň v kultúre

Kto povedal, že jeseň musí byť smutná? Príďte si ju oživiť do župných kultúrnych organizácií. Čaká vás zaujímavý program.

22. 9. 2023, 16:00 1856 „Osudové stretnutie“

Ako vyzeral historický ples v 19. storočí? Jeden, na ktorom sa stretol v roku 1856 gróf Gyula Andrassy s budúcou manželkou Katinkou Kendeffy, môžete zažiť aj vy. Navštívte Kaštieľ Andrassyovcov v Trebišove.

30. 9. - 7. 10. Festival Divadelný Spiš

Zaujímavé inscenácie, slovenské aj zahraničné súbory a veľa kultúry. To všetko predvedú výnimoční umelci už tradične v Spišskej Novej Vsi. Máte chuť na komédiu či skôr klasiku? Na festivale pod taktovkou Spišského divadla si príde na svoje každý.

12. 10. - 14. 10. Galaprogram Esencia

V košickej Kunsthalle bude veselo. Tešíť sa môžete na folklór, remeselné dielne, trh, diskusie, súťaže či tradičnú zábavu pri muzike. Súťažná prehliadka zas ukáže ten

najväčší poklad, ktorý na východe máme – krásu tanca, spevu a tradícií.

1. 9. - 30. 9. Dni Európskeho kultúrneho dedičstva

Počas celého septembra prebiehajú aj Dni Európskeho kultúrneho dedičstva, kultúrne organizácie kraja si opäť pripravili unikátny program. Viac nájdete na www.dekd.sk a na webových stránkach organizácií.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tajnicka@vucke.sk do **30. 9. 2023**. Vyhrať môžete meteostanicu, sklenenú fľašu, zápisník, textilný ruksak. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Milan Remáč, Viera Sabolová**.

Mexický Tulum nepatrí medzi veľké náleziská (tajnička 1 a 2). Mesto bolo postavené na mieste nad plážou, ktorá slúžila ako (tajnička 3). Medzi chrámami a pyramídami vyniká (tajnička 4) El Castillo. Tulum patrí medzi obľúbené miesta na Yucatáne pre svoju históriu, biele pláže a tyrkysové more.

Autor: Juraj Mitošinka	rozum	značka sodíka	slezovitá rastlina, ibiš	vťahol do seba, vpil	skratka ekvivalentu	písmeno gréckej abecedy	skrotila (zastar.)	Pomôcky: ajbiš, PPA, búja, slip	skutoční, nefalšovaní	4. časť tajničky	akíže
ustato								tlačová agentúra Nemecka			
1. časť tajničky								ryčanie (expr.) je bujará (expr.)			
Pomôcky: LAŠ, RH, VKT, moa, atest	lodenicový sklz	zabávajú 2. časť tajničky				obleje horúcou vodou muž.meno					
opil, dal niekomu nadmieru piť alkohol					počúva (hovor.) sypaním pridá						pozdrav mládeže
skratka Ligy arabských štátov				berie si čo sa dáva lepením vloží							
rímske číslo 999			bola vo vare bažiacia po niečom						citoslovce bolesti odpráva		
poranili sa niečím pichľavým								oxid paládnatý tvárna látka			
	osvedče- nie telev. sp. Kene						údajne herec v panto- míme				
žarty						pštrosový vták MPZ Haiti				značka astátu	skratka vodnej elektrárne
lesklá vodivá látka				3. časť tajničky							
zhotovuje tkaninu				vyjadrujete rozpaky citoslov- com ehm							